

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Saaremaa Vallavalitsus
vald@saaremaavald.ee
Tallinna tn 10, Kuressaare
93819 Saare maakond

25.07.2025 nr 5.1-3/19409-1

JÄRELEVALVE AKT (JÄRELKONTROLL)

I. ÜLDSÄTTED

1.1. Järelevalve teostamise õiguslik alus: lastekaitseaduse (LasteKS) § 38 lõige 6 ja sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 157 lõige 3.

1.2. Järelevalve teostamisel kontrolliti: lastekaitsetöö korraldamise vastavust õigusaktidele ning abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud andmete kandmist sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse (STAR).

1.3. Järelevalve teostamise koht: Saaremaa Vallavalitsus, Tallinna tn 10, Kuressaare linn, Saaremaa vald, 93819 Saare maakond.

1.4. Järelevalve teostamise aeg: 26.05.2025 – 25.07.2025.

1.5. Järelevalve teostajad: Sotsiaalkindlustusameti (SKA) üldosakonna osakonna järelevalve talituse juhtivspetsialist Aasa Harjak, peaspetsialistid Annika Steinberg, Monika Aun, Thea Tänav ja Merlin Veinberg.

1.6. Järelevalvemenetluses kasutatud meetodid: STARi kantud andmete ja dokumentide analüüs.

1.7. Järelevalvetoimingutes osalesid Saaremaa Vallavalitsuse lastekaitse spetsialistid Anna Maria Raukas, Jaane Remmel, Kaide Kiil, Kairi Pöder, Kristi Mägi-Sepp ja Maarja Amur ning lastekaitse peaspetsialist-projektikoordinaator Mare Kurvits.

II. JÄRELEVALVE TULEMUSED

SKA tuvastas järelkontrolli käigus, et Saaremaa Vallavalitsus ei ole järginud järgmisi õigusaktides sätestatud nõudeid:

2.1. LasteKS § 17 lõige 1 punkt 3, mille kohaselt on kohaliku omavalitsuse ülesanne abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata lapse abivajaduse hindamine ja lapse abistamiseks meetmete pakkumine.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetluses viitenumbri 25276174325, 25277639960, 24268264644, 24274469963 ja 20234980443 abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata hinnanud lapse abivajadust ega lapse abistamiseks meetmeid pakkunud.

- 2.2. LasteKS § 28 lõige 2 punkt 1**, mille kohaselt peab lapse abivajadust hinnates lastekaitsetöötaja või lapsega töötav isik andma hinnangu lapse füüsilisele, tervislikule, psühholoogilisele, emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule ja majanduslikule seisundile.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetluses viitenumbriga 18227885383 ja 24272382862 hinnanud lapse abivajadust nõuetekohaselt.

Menetluses viitenumbriga 18227885383 kõrvaldati puudus järelkontrolli ajal lapse abivajaduse nõuetekohase hindamisega.

- 2.3. LasteKS § 29 lõige 3**, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest tegema otsuse juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale ametiisikule.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 24272404044, 25277639960, 24274469963 ja 20234980443 teinud otsust juhtumikorralduse algatamiseks ega algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale isikule kümne päeva jooksul peale abivajadusest teada saamist.

Menetluses 25277639960 sisestati otsus juhtumimenetluse algatamata jätmise kohta järelkontrolli ajal.

- 2.4. LasteKS § 29 lõige 5**, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus abivajava lapse abivajaduse hindamisel ja abi osutamisel välja selgitama ja dokumenteerima lapse arvamuse ning lisama selle lapsega seotud kohustuslikule juhtumiplaanile, kui eriseadus ei sätesta teisiti.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 25276903164 ja 24269658240 abivajaduse hindamisel ja lapsele abi osutamisel dokumenteerinud lapse arvamust.

- 2.5. SHS § 144 lõige 1 punkt 8**, mille kohaselt tuleb kohaliku omavalitsuse üksusel kanda STARi sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruses kehtestatud korras andmed lastekaitseseaduse tähenduses abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud kohtulahendite, toimingute ja menetlustoimingute kohta koosmõjus **Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruse § 15 lõikega 2**, mille kohaselt tuleb STARi kanda juhtumiga seotud andmed viie tööpäeva jooksul.

Lastekaitsetöötajad on kontrollitud menetlustes viitenumbritega 25277639960, 18227885383 ja 24269658240 kandnud abivajava lapse juhtumiga seotud toiminguid STARi järelevalvemenetluse ajal, millega kõrvaldati SHS § lõike 1 punktis 8 sätestatud nõude rikkumine.

SKA tuvastas nõuete täitmise osas puudusi, kuid arvestades, et Saaremaa Vallavalitsus on asunud puudusi kõrvaldama, ei pea SKA otstarbekaks tuvastatud rikkumiste kõrvaldamiseks ettekirjutuse tegemist ning SKA lõpetab järelevalvemenetluse.

III. JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

SKA algatas 20.05.2024 Saaremaa Vallavalitsuses järelevalvemenetluse, mille eesmärgiks oli kontrollida lastekaitsetöö korraldamise vastavust õigusaktidele ning abivajava lapse juhtumiga seotud andmete kandmist sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse (STAR). Järelevalve tulemused on kirjeldatud järelevalve 26.07.2024 aktis nr 5.1-3/15687-5.

Akti punktides 2.1.–2.12. kirjeldatud puuduste osas otsustas SKA teha järelkontrolli, järelkontroll Saaremaa Vallavalitsuses oli kavandatud läbi viia 2025. aasta esimesel poolaastal.

SKA algatas Saaremaa Vallavalitsuses järelkontrolli 26.05.2025. Järelkontrolli tegemiseks valiti juhuvalimi alusel sotsiaalteenuste ja -teenuste andmeregistrist (STAR) 14 Saaremaa vallas elava pere menetlust (24272404044, 25276174325, 23263931244, 24273083748, 25276903164, 18227885383, 24268264644, 24274469963, 24272382862 (analüüsitud koos juhtumimenetlusega viitenumber 23264936103), 25276242044, 25277639960, 24269658240, 20234980443), mis olid algatatud peale järelevalve akti koostamist 26.07.2024, varem algatatud juhtumi puhul analüüsiti toiminguid alates järelevalve akti kuupäevast. Saaremaa Vallavalitsusel oli võimalus kuni 05.06.2025 lisada STARi juhtumites tehtud toiminguid/dokumente, mis olid STARi kandmata. Menetlusi on analüüsitud 20.06.2025 seisuga STARi kantud andmete põhjal.

Lastekaitse juhtumite menetlemise analüüs on edastatud Saaremaa Vallavalitsusele 25.07.2025 (nr 5.1-3/14491-4, registreeritud dokumendihaldussüsteemis *Delta*).

3.1. LasteKS § 17 lõige 1 punktis 3 sätestatud nõuete täitmine

Neljateistkümnest analüüsitud menetlusest viies ei olnud abivajavast lapsest teada saamisel viivitamatult hinnatud lapse abivajadust ega pakutud meetmeid lapse abistamiseks.

SKA seisukoht: kuna kontrollitud menetlustest esines puudus viies juhtumis, ei loe SKA puudust süsteemseks veaks.

Teate vastuvõtmisel tuleb saada juhtumist võimalikult kiiresti nii selge ülevaade kui võimalik. Esialgse hindamise eesmärk on saada esmane ülevaade lapse abivajadusest ning kui kiiresti peab sekkuma. Abivajaduse hindamine on oluline mõistmaks, milline abimeede on last ja peret kõige enam toetavam ja riske maandavam.

3.2. LasteKS § 21 lõikes 1 sätestatud nõude täitmine

Lastekaitsetöötajad on menetlustes teinud toiminguid, millega seati esikohale lapse huvid.

SKA seisukoht: LasteKS § 21 lõikes 1 sätestatud nõuded on täidetud.

Lapse huvide väljaselgitamise eesmärk on tagada ühiskonnas tervikuna lapse õiguste ja huvidega arvestamine. Tulenevalt lapse suuremast haavatavusest ja täiskasvanutest sõltumisest, ebakindlamast õiguslikust staatusest ning eelduslikult vähematest oskustest ja võimalustest ise oma seisukohti avaldada ja oma õigusi kaitsta, on vajalik, et kõik isikud, kes lapse suhtes otsuseid teevad, pööraksid lapse huvidele erilist tähelepanu kõigi ülejäänud asjaolude kõrval. Seejuures on äärmiselt oluline, et selgitataks piisava hoolikusega välja, milline otsus on konkreetses olukorras lapse huvidele enim vastav.

3.3. LasteKS § 21 lõike 2 punktis 1 sätestatud nõude täitmine

Analüüsitud menetlustes on lastekaitsetöötajad laste huvide väljaselgitamiseks välja selgitanud kõik asjassepuutuvad lapse olukorra ja isikuga seonduvad asjaolud ning muu informatsiooni, mis on vajalik, et hinnata otsuse mõju lapse õigustele ja heaolule.

SKA seisukoht: LasteKS § 21 lõike 2 punktis 1 sätestatud nõue on täidetud.

Lapse ja perekonna olukorrast ning esinevatest riski ja kaitsefaktoritest arusaamiseks, on vaja välja selgitada kõik asjaolud. Lapse olukorra ja isikuga seonduvateks asjaoludeks, millest võib oleneda, kuidas kavandatav otsus last mõjutab, võivad olla näiteks lapse arengutase, identiteet, viibimine asendushooldusel, lähedaste ja püsivate inimsuhete olemasolu või muud asjaolud. Millised asjaolud on olulised, on iga juhtumi puhul erinevad. Käesoleva LasteKS sätte olulisus seisneb selles, et kogutaks vajalik informatsioon just konkreetse lapse või konkreetsete laste kohta ning just konkreetse kavandatava otsuse kohta, et selle informatsiooni põhjal oleks võimalik

võtta võimalikult informeeritud, faktidel põhinev, põhjendatud seisukoht, et mis on lapse parim huvi just seoses kavandatava otsusega.

3.4. LasteKS § 21 lõike 2 punktis 3 sätestatud nõude täitmine

Kõikides menetlustes oli tehtud erineva mõjuulatusega otsuseid ning kuigi seisukohad on kujundatud erineva põhjalikkusega, saab lugeda nõude täidetuks.

SKA seisukoht: LasteKS § 21 lõike 2 punktis 3 sätestatud nõue on täidetud.

SKA soovib lisada alati otsuse tegemisel (sh näiteks juhtumimenetluse algatamata jätmisel, teenuse määramisel jne) põhjendus, millele tuginedes on otsus tehtud.

3.5. LasteKS § 28 lõikes 1 sätestatud nõude täitmine

Analüüsitud menetlustes oli enne meetme rakendamist hinnatud lapse abivajadust.

SKA seisukoht: LasteKS § 28 lõikes 1 sätestatud nõue on täidetud.

Abivajaduse hindamise eesmärk on tagada olukord, kus lapsele ei kohaldata juhuslikke ja käepäraseid meetmeid, mis kohaliku omavalitsuse üksusel olemas on, vaid selgitatakse välja lapse tegelik vajadus ning otsitakse sobivaid meetmeid nende vajaduste rahuldamiseks.

3.6. LasteKS § 28 lõikes 2 sätestatud nõuete täitmine

Neljateistkümnest analüüsitud menetlusest kahes ei olnud lapse abivajadust hinnatud nõuetekohaselt. Ühes menetluses hinnati lapse abivajadus korrektselt järelkontrolli ajal.

SKA seisukoht: Kuna kontrollitud menetlustest esines puudus kahes juhtumis ja ühes kõrvaldati järelkontrolli ajal, ei loe SKA puudust süsteemseks veaks ning SKA saab lugeda LasteKS § 28 lõikes 2 sätestatud nõude täidetuks.

Juhtumimenetluse raames on hindamine analüüsiprotsess, mille vältel püütakse mõista juhtumi tähendust ning koondatakse üksikasjad, sündmused ja muud asjaolud loogiliseks tervikuks, et oleks võimalik jõuda sobivate sekkumismeetodite valikuni. Hindamise kavandamisel on oluline lähtuda lapse vajadustest. Hindamise kavandamisel ja hindamisprotsessi selgitamisel lapsele ja perele soovime lähtuda lapse heaolu kolmnurgast, mis hõlmab endas lapse arenguvajadusi, lapsevanema suutlikkust neid vajadusi täita ning perevõrgustiku ja keskkonnategurite mõju lapsele ja lapsevanema suutlikkusele.

Lapse abivajadust hinnates peab lastekaitsetöötaja andma hinnangu lapse füüsilisele, terviselikule, psühholoogilisele, emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule ja majanduslikule seisundile; last kasvatava isiku vanemlikele oskustele. Lastekaitsetöötaja või lapsega töötav isik peab lapse abivajaduse hindamisse kaasama lapse ja last kasvatava isiku või lasteasutuse, kus laps viibib.

3.7. LasteKS § 29 lõikes 2 sätestatud nõude täitmine

Kõigis analüüsitud juhtumimenetlustes oli rakendatud lapse ja pere toetamiseks võrgustikutööd.

SKA seisukoht: LasteKS § 29 lõikes 2 sätestatud nõue on täidetud.

Võrgustikutöö rakendamise eesmärk on tagada abi osutamise valdkondadeülesus, et laps ja tema perekond saaksid vajaliku toe kõige optimaalsemal viisil ning et tagatud oleks ka teiste valdkondade spetsialistide kaasatus ja kompetentsus. Milliseid asjaomaseid võrgustikuliikmeid peab konkreetse juhtumi puhul kaasama, sõltub palju juhtumi iseloomust ja lapse abivajadusest. Lastekaitsetöö puhul on oluline juhtumi ajalugu fikseerida ja säilitada uutele võimalikele olukordadele reageerimiseks, samuti juhtumi menetlemiseks.

3.8. LasteKS § 29 lõikes 3 sätestatud nõude täitmine

Neljateistkümnest analüüsitud menetlusest neljas ei olnud tehtud otsust juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks kümne päeva jooksul.

SKA seisukoht: Kuna kontrollitud menetlustest esines puudus neljas juhtumis, ei loe SKA puudust süsteemseks veaks.

Abivajajast lapsest teate saamisel peab kohalik omavalitsus hindama esmast olukorda ja kontrollima saadud informatsiooni. Eelhindamise eesmärk on saada esmane ülevaade lapse abivajadusest ning kui kiiresti peab sekkuma. Peale eelhindamist peab tegema otsuse kas juhtumimenetlus algatada või mitte. Nii abivajaduse hindamisel kui tegevuskava planeerimisel ja täitmisel tuleb teha koostööd lapse, pere ja võrgustikuga.

3.9. LasteKS § 29 lõikes 5 sätestatud nõude täitmine

Neljateistkümnest analüüsitud menetlusest kahes ei ole abivajava lapse abivajaduse hindamisel ja abi osutamisel dokumenteeritud lapse arvamust ning lisatud seda lapsega seotud kohustuslikule juhtumiplaanile.

SKA seisukoht: Kuna kontrollitud menetlustest esines puudus kahes juhtumis, ei loe SKA puudust süsteemseks veaks.

Lastega töötamisel on üks peamisi põhimõtteid lapse arvamuse kuulamine ning kui lastekaitsetöötaja jätab lapse arvamuse kuulamise vahele või tõlgendab seda valesti, on oht teha ekslikke otsuseid. Seetõttu ei saa lapse abivajaduse hindamine, lapse arvamuse väljaselgitamine ja dokumenteerimine olla pinnapealne ega lastega läbiviidavad vestlused põhjalikult eesmärgistamata ja analüüsimate. Veel vähem ei saa neid tegevusi jätta tegemata. Nimetatud nõue tagab parimal võimalikul moel abivajava lapse arvamuse väljaselgitamise kohustuse täitmise ja sellega võimaluse korral arvestamise ning on tihedalt seotud LasteKS § 21 (lapse huvidest lähtumine) rakendamisega.

Lapse arvamuse välja selgitamine peaks olema aktiivne tegevus, kus last intervjueritakse aktiivselt vastavalt tema vanusele ja arengutasemele. [Lapse küsitlemise käsiraamatus](#) on välja toodud erinevaid tehnikaid ja selgitatud, kuidas erineva puudega lapsi on võimalik küsitleda ning seeläbi nende arvamust välja selgitada. Samas on võimalik vaatluse käigus saada aru ka nende laste arvamusest, kes ei oska ennast vanuse või eripära tõttu väljendada. Näiteks saab jälgida lapse käitumist ja näoilmeid vanemaga suhtlemisel ning need tähelepanekud STARis arvamuseks fikseerida.

3.10. LasteKS § 29¹ lõikes 1 sätestatud nõuete täitmine

Neljateistkümnest analüüsitud menetluses ühes esines vajadus koheselt teavitada Sotsiaalkindlustusametit (Lastemaja) abivajavast lapsest, kuna lapse seksuaalkäitumine ohustab teiste isikute või tema enda heaolu ning lastekaitsetöötaja teavitas Sotsiaalkindlustusametit (Lastemaja).

SKA seisukoht: LasteKS § 29¹ lõikes 1 sätestatud nõue on täidetud.

3.11. SHS § 9 lõikes 1 ja lõike 2 punktis 1 sätestatud nõuete täitmine

Analüüsitud juhtumimenetlustes, kus laps/pere vajas toimetuleku parandamiseks pikaajalist ja mitmekülgset abi, oli rakendatud juhtumikorralduse põhimõtteid.

Juhtumimenetluses viitenumbriga 24272404044 on tehtud eelhindamine, kuid abivajaduse hindamist ja tegevuskava koostamist tehtud ei ole, menetluses viitenumbriga 25276174325 on lapse abivajadus hinnatud, siis ei ole abivajaduse hindamist kinnitatud, ega alustatud ka tegevuskava koostamist. Menetluses viitenumbriga 23263931244 on juhtumiplaan kinnitatud 2024. aastal. Menetluses viitenumbriga 24273083748 on kinnitatud eelhindamine ja koostatud

tegevuskava. Menetluses viitenumbri 25276903164 on hinnatud ühe lapse abivajadus, teise lapse abivajaduse hindamine on pooleli ning alustatud on tegevuskava koostamisega, juhtumiplaani kinnitatud ei ole. Menetluses viitenumbri 18227885383 on alustatud abivajaduse ülehindamisega, kuid abivajaduse ülehindamine ei ole kinnitatud. Menetluses viitenumbri 24268264644 on läbi viidud eelhindamine ja alustatud tegevuskava koostamisega. Menetluses viitenumbritega 24274469963 on juhtumiplaan kinnitatud.

Lihtmenetluses viitenumbri 20234980443 on läbi viidud eelhindamine.

SKA seisukoht: SHS § 9 lõikes 1 ja lõike 2 punktis 1 sätestatud nõuded on täitmisel.

Abivajadust hinnatakse juhtumiplaani koostamise käigus. Abivajadust tuleb hinnata koos lapse ja tema perega ning vajadusel kaasatakse teisi spetsialiste. Kui juhtumiplaan jääb kinnitamata, ei ole võimalik seda vanemale edastada. Juhtumiplaani koostamise mõte on saada ülevaade kõigist lapse heaolu kolmnurgaga välja toodud eluvaldkondadest, nendes esinevatest riski- ja kaitsefaktoritest ning tegevusplaanis kirja panna tegevused riskide maandamiseks. Lapsevanemale on oluline teada, millisenä nähakse pere toimetulekut, ootusi ja tegevusi, mida tuleb koos lastekaitsetöötajaga või iseseisvalt teha, et tagada lapse heaolu.

Oluline on ka ajakohastada info abivajaduse hindamises, et see ei sisaldaks aegunud teavet, mida ei ole võimalik seostada kindla perioodiga. SKA juhib tähelepanu, et kui STARis on lapse abivajaduse hindamine täidetud, koostatud tegevuskava ning need nõuetekohaselt kinnitatud, siis salvestuvad dokumendid "Menetluse dokumendid" alla ning on edaspidi kättesaadavad.

Sotsiaalkaitseministri 09.02.2016 määruse nr 10 „Juhtumiplaanis sisalduvate andmete loetelu“ § 1 lõike 3 punkti 6 kohaselt, mis sätestab, et juhtumiplaan peab sisaldama tegevuskava hindamise aega ja tulemust. Tegevuskava rakendamisel tuleb viia läbi regulaarsed juhtumiplaani vahehindamised. Vahehindamise käigus hinnatakse rakendatud abimeetmete tulemuslikkust, vaadatakse üle ja täiendatakse uue informatsiooniga abivajaduse hinnangut. Soovituslik on teostada vahehindamist kuue kuu möödudes, kuid keeruliste juhtumite puhul sagedamini.

Vahehindamises hinnatakse püsitud eesmärkide raames rakendatud abimeetmete tulemuslikkust. Vajadusel on võimalik vahehindamise etapis püstitada uued eesmärgid ning rakendada koheselt täiendavaid toetavaid abimeetmeid, kui seda vahehindamise tulemusena vajalik teha on.

3.12. SHS § 144 lõike 1 punktis 8 sätestatud nõude täitmine

Lastekaitsetöötajad on kontrollitud menetlustes viitenumbritega 18227885383 (isa 29.08.2024 esitatud sotsiaalteenuse taotlus, vallavalitsuse 30.08.2024 vastus kiri teenuse määramise kohta ning 28.03.2025 toimunud kirjavahetus isaga maksevõla teemal), 25277639960 (juhtumiarutelu politseiga, päringu tegemine kooli, politseilt tagasiside saamine kohtumisest lapse ja -vanematega, lastekaitsetöötaja 18.04.2025 ja 29.05.2025 toimunud vestlused isaga, märkinud tagantjärele juhtumimenetluse algatamata jätmise otsuse kuupäevaks 21.04.2025) ja 24269658240 (20.09.2024 toimunud infovahetus politsei ja 23.09.2024 kooli sotsiaalpedagoogiga, 24.09.2024 otsus juhtumikorralduse algatamata jätmise kohta, 24.09.2024 sotsiaalpedagoogi vahendusel lapse arvamuse väljaselgitamine, 13.03.2025 toimunud kohtumine koolis ning 02.06.2025 sotsiaalpedagoogiga toimunud infovahetus) lisanud STARi järelkontrolli ajal õigeaegselt sisestamata andmeid abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud kandeid tehtud toimingute kohta.

SKA seisukoht: Kuna kontrollitud menetlustest esines puudus kolmes juhtumis ning kõigis menetlustes puudused kõrvaldati järelkontrolli ajal, ei loe SKA puudust süsteemseks veaks ning loeb, et SHS § 144 lõike 1 punktis 8 sätestatud nõue on täidetud.

STAR on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mille pidamise eesmärk on muu hulgas sotsiaalteenuste ja -toetuste ning muu abi osutamise menetlemine ja dokumenteerimine ning

juhtumikorralduse põhimõttel tehtava sotsiaaltöö toimingute läbiviimine ja dokumenteerimine. Andmete STARi kandmine on oluline andmekogu eesmärkide täitmiseks ning võimaldab sotsiaaltöötajal oma tööd senisest hõlpsamini korraldada: osutada isikule vajalikku abi võimalikult sihitult ja kiiresti ning optimaalse töömahu ja kulutustega. Oluline on ka andmevahetus omavalitsuste vahel – kui inimene kolib ühest omavalitsusest teise, siis liigub tema kohta käiv informatsioon koos temaga ning sotsiaal- või lastekaitsetöötaja saab vajadusel kiiresti adekvaatse ülevaate varasematest pöördumistest ja juhtumitest.

IV. TÄHELEPANEKUD/ETTEPANEKUD/SOOVITUSED

4.1. SKA juhib tähelepanu:

4.1.1. Järelevalves tuvastatu näitab, et suurenenud abivajadusega laste heaolu, õiguste ja turvatunde tagamine on mõnes kontrollitud, kuid varasemalt algatud juhtumis puudulik.

4.1.2. LasteKS § 17 lõike 1 punkti 3 kohaselt peab kohalik omavalitsus abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata lapse abivajadust hindama ja lapse abistamiseks meetmeid pakkuma. Samas LasteKS § 28 lõige 1 kohustab enne abivajavale lapsele sobiva meetme kohaldamist hindama lapse abivajadust ning LasteKS § 29 lõige 4 lubab juhtumikorralduse jätta algamata ainult juhul, kui lapse abivajadus on võimalik rahuldada ühekordse meetmega.

Kui abivajava lapse abivajadus ei saa rahuldatud ühekordse meetmega, on kohalik omavalitsus kohustatud algamata juhtumimenetlust, hindama lapse abivajaduse (lähtudes LasteKS § 28 lõike 2 sätestatud nõuetest) ja koostama abimeetmete rakendamise tegevuskava.

Juhtumiplaani koostamisel tuleb muu hulgas järgida SHS § 9 lõikes 2, sotsiaalkaitseministri 09.02.2016 määruse nr 10 „Juhtumiplaanis sisalduvate andmete loetelu“ § 1 lõikes 3, LasteKS § 21 lõike 2 punktides 1 ja 3 ning LasteKS § 29 lõikes 5 nimetatud nõudeid. Lisaks on vajalik hinnata teenuse tulemuslikkust.

4.1.3. STARi täitmise kohustus tuleneb SHS § 144 lõikest 1 (punktid 8–10) ning STARi põhimäärusest tulenevalt tuleb andmed STARi kanda viie tööpäeva jooksul (Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruse § 15 lõige 2).

Lapse juhtumit kajastava teabe kogumine STARi lähtub lapse parimast huvist, nii on kogu oluline teave säilitatud ühes kohas, mis lihtsustab vajadusel juhtumi üleandmist teisele lastekaitsetöötajale ning olukordades, kus SKA on vajalik otsustada lapse perest eraldamine aegkriitiliselt ning pääseda ligi last puudutavale olulisele teabele.

4.1.4. Järelekontrolli käigus analüüsiti 14 menetlust, neist neljas ei lähtunud LasteKS § 29 lõikes 3 sätestatud nõudest, et kohaliku omavalitsuse üksus peab kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest tegema otsuse juhtumikorralduse algamiseks või algamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale ametiisikule.

SKA selgitab, et seaduses sätestatud tähtaeg kohustab lastekaitsetöötajat kümne päeva jooksul peale abivajavast lapsest teada saamist otsustama, kas tegemist on juhtumiga, mis vajab sekkumist, või on tegemist ühekordse teenuse või toetuse andmisega ja olukorra lahendamiseks ei ole vaja juhtumimenetlust algamata ega läbi viia. Põhjendatud ja dokumenteeritud otsuse saab teha abivajaduse eelhindamise käigus kogutud/saadud teabe põhjal.

Lapse abivajaduse eelhindamise eesmärk on anda abivajavast lapsest teate saamise järgselt esmane hinnang lapse abivajadusele ja määratleda ära lapse abivajaduse valdkonnad ning kaardistada ära võimalikud esmased sekkumisvõimalused.

Abivajaduse eelhindamise käigus määratleb lastekaitsetöötaja ära, kas laps on hädaohus olev või abivajav laps. Juhul, kui eelhindamise käigus selgub, et tegemist on hädaohus oleva lapsega, kes on käesoleval hetkel elu ja tervist ohustavas olukorras, tuleb last viivitamatult abistada ja eemaldada laps teda ohustavatest tingimustest kuni ohu möödumiseni.

Abivajaduse eelhindamise tulemusena teeb lastekaitsetöötaja otsuse juhtumikorralduse algamise või algamata jätmise kohta. Antud otsus tugineb abivajavast lapsest saabunud teate sisule, eelhindamise käigus kogutud informatsioonile lapse ja pere kohta ning lapse ja vanemate arvamusele.

4.2. SKA soovitab:

4.2.1. Taotleda keerulisemate juhtumite lahendamiseks SKA laste heaolu osakonnalt [nõustamist](#), et saada abi lapse abivajaduse hindamisel, leida lapse olukorra leevendamiseks lapsele ja tema perele sobivaid teenuseid ning valida lapse abivajaduse ärahoidmiseks või süvenemiseks tõhusaid meetmeid.

Soovitame juhtumipõhist nõustamist taotleda lastekaitsetöötajate vahetumisel ka uutel lastekaitsetöötajatel, et saada tuge esmaste juhtumite lahendamisel.

4.2.2. Läbida uus spetsialistidele suunatud e-kursus „Abivajava lapse märkamine ja abistamine“ [Digiriigi Akadeemias](#), mis õpetab tundma lapse õigusi, märkama abivajavaid lapsi ning kasutama erinevaid tööriistu nende toetamiseks. Kursus on iseseisvalt läbitav ja võtab aega umbes 4 akadeemilist tundi.

(allkirjastatud digitaalselt)
Merlin Veinberg
peaspetsialist (järelevalve)